

Statlig närvaro och service i Västerbottens län 2023

Hållbar utveckling i hela länet

Länsstyrelsen
Västerbotten

Titel: Statlig närvaro och service i Västerbottens län 2023

Utgiven av: Länsstyrelsen Västerbotten 2023

Bild omslag: Kennet Johansson

Adress: Länsstyrelsen Västerbotten,
901 86 Umeå

Telefon: 010-225 40 00

E-post: vasterbotten@lansstyrelsen.se

Hemsida: www.lansstyrelsen.se/vasterbotten

Diarienummer: 100-6937-2023

Vi gör hållbar utveckling möjlig – i hela länet

Länsstyrelsen är en kunskapsmyndighet som kombinerar arbete för tillväxt och utveckling med ett strategiskt och långsiktigt perspektiv på ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar utveckling. Länsstyrelsens kännetecken är att vi är samarbetsinriktade, lärande och kollegiala. Kännetecknen utgör en vägledning för hur medarbetare vid Länsstyrelsen ska se på sitt uppdrag och syftar till att fästa fokus på de brukare och medborgare som myndigheten är till för.

En väl utvecklad myndighetssamverkan samt lokal statlig närvaro och service är viktigt för att klara aktuella samhällsutmaningar kopplat till den gröna omställningen. I norra Sverige pågår en industriell utveckling och en samhällsomvandling som i allra högsta grad kräver ökad samverkan och gemensam utvecklingsplanering.

Denna rapport belyser hur myndighetsinfrastrukturen ser ut i länet avseende tillgänglighet till statliga myndigheter och statlig service. Redovisningen är del i den nationella rapporteringen som samordnas av Länsstyrelsen i Örebro län (uppdrag 3.B.1 Statlig närvaro och service).

Landshövding Helen Hellmark Knutsson har beslutat i detta ärende.

Underlag till rapporten är sammanställd av Kennet Johansson.

Umeå 25 september 2023

Sammanfattning av statlig närvaro och service i länet samt konsekvenser för länet

Den statliga närvaron och servicen i Västerbotten är jämförelsevis god och utvecklingen är stabil över tid. År 2022 fanns det i länet 44 myndigheter och 133 statliga arbetsställen fördelat på länets samtliga 15 kommuner.

Sett till antalet statliga arbetsställen i förhållande till befolkning hade länet 0,48 arbetsställen per tusen invånare medan motsvarande andel för riket var 0,26 arbetsställen per tusen invånare.

Det fanns 9 183 sysselsatta i statlig sektor i länet 2021. Antalet sysselsatta har ökat med drygt 10 procent över en sjuårsperiod, från 8 363 år 2016. Sett till antalet sysselsatta inom statlig sektor i förhållande till befolkning hade länet 33 sysselsatta per tusen invånare, medan motsvarande andel för riket var 26. Umeå sticker ut 59 sysselsatta per tusen invånare, vilket främst beror på att Umeå universitet ensam sysselsätter 4700 anställda, vilket är 51% av alla statligt anställda i länet.

2021 var 55 procent kvinnor och 45 procent män sysselsatta i statlig sektor. 84 procent av de sysselsatta hade en eftergymnasial utbildning (78 procent i riket). Den åldersgrupp som var vanligast bland de sysselsatta var 40–44 år. Andelen svenskfödda bland de sysselsatta var 83 procent. Andelen utrikesfödda ha ökat med 3 procentenheter jämfört med 2015.

I länet finns 49 besökskontor hos de servicegivande myndigheterna 2023. Det går att nå samtliga elva servicegivande myndigheter via besökskontor¹. Det största antalet besökskontor finns i Skellefteå och Umeå kommun. Polismyndigheten har 17 kontor och är den myndighet med högst fysisk närvaro i länet.

Tillgänglighetsanalysen visar hur stor andel av länets befolkning som kan ta sig till närmaste besökskontor hos någon av de servicegivande myndigheterna med olika trafikslag. Tabellen nedan visar hur den geografiska medeltillgängligheten ser ut i länet 2023 utifrån de olika trafikslagen och restid. Inom parentes visas motsvarande andelar för riket.

Trafikslag	20 min	40 min	60 min
Promenad	12 (10)	27 (23)	40 (32)
Cykel	49 (39)	58 (55)	67 (66)
Kollektivtrafik	34 (29)	63 (58)	70 (73)
Bil	71 (70)	84 (89)	91 (95)

Medeltillgängligheten i länet är högre än i riket för samtliga trafikslag med undantag för bil inom restiderna 40 min. och 60 min.

---

¹ Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten finns representerade via Statens servicecenters besökskontor.

Länets invånare har en relativt god tillgänglighet till servicegivande myndigheter. De inomregionala skillnaderna är dock stora. Den högsta geografisk medeltillgänglighet finns i Umeå och den lägst i Malå och Norsjö. Tillgängligheten samvarierar till stor del med andel befolkning boende i tätort. I flera kommuner är bilberoendet ett faktum för att nå flera av de servicegivande myndigheterna. Befolkningen i 7 av 15 kommuner når till exempel inte Migrationsverket eller Kronofogdemyndigheten med bil inom 60 minuter. Statens servicecenter nås från 7 av 15 kommuner med kollektivtrafik inom 40 min. eller med bil inom 20 min.

Etableringen av ny industri i norr medför en snabb befolkningsökning på flera orter i länet, vilket kommer sannolikt ha betydelse för tillgängligheten. För några kommuner kommer en långvarig befolkningsminskning att medföra stora serviceutmaningar i framtiden. Denna tudelade utveckling i kombination med den gröna industriella omställningen ökar behovet av myndighetsövervakning och krav på att skapa en mer symbiotisk modell för innovation och samarbete. Västerbotten har behov av att kraftsamla sig kring samhällsinfrastrukturen och bostadsbyggandet i norra Sverige.

Innehåll

Inledning	6
Mål och syfte	6
Metod	6
Statlig närvaro i länet	10
Antal myndigheter och statliga arbetsställen i länet	11
Antal sysselsatta inom statlig sektor i länet	15
Statlig service i länet	20
Geografisk tillgänglighet till servicegivande myndigheter	21
Andra faktorer som påverkar Statlig närvaro och service	28
Samlad bedömning av statlig närvaro och service och dess påverkan på länet	29
Referenser	31
Skriftliga underlag	31
Statistiska källor	31
Internetkällor	31
Bilagor	32

Inledning

I regleringsbrevet för länsstyrelserna 2023 formuleras uppdraget 3B1 om statlig närvaro och service på följande sätt: ”Länsstyrelserna ska fortsatt utveckla myndighetssamverkan vad gäller statlig närvaro och service samt redovisa den statliga närvaron och servicen i länen. Befintlig statistik ska användas. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Finansdepartementet) senast den 31 oktober 2023. Regeringskansliet ska hållas informerat om arbetet. Arbetet ska samordnas av Länsstyrelsen i Örebro län.”

Mål och syfte

Regeringen har tidigare uttalat att det finns behov av att stärka förtroendet för statliga myndigheter och samhällets institutioner genom en väl utvecklad lokal statlig närvaro och service. Utvecklingen går mot fler digitala tjänster, men såväl privatpersoner som företagare har ändå behov av att fysiskt kunna möta myndigheter för att få personlig service. Detta kan vara särskilt viktigt för de som har svårigheter med det svenska språket, de med vissa typer av funktionsnedsättningar och de som är ekonomiskt utsatta.²

Målsättningen med uppdraget är att

- belysa hur myndighetsinfrastrukturen ser ut i länet, vilken samlad statlig service som finns, hur den kan tänkas utvecklas i framtiden samt analysera vad det får för konsekvenser för det egna länet och dess kommuner.
  - o belysa hur den statliga närvaron och servicen ser ut i länet och dess kommuner.
  - o belysa vilken grad av service som finns i länet och dess kommuner och hur den utvecklas.
- utveckla myndighetssamverkan i länet. Uppdraget ger oss en kontext i vilken vi kan utveckla myndighetssamverkan i länen.
- skapa ett mervärde för den långsiktiga utvecklingen av den statliga styrningen.

Den sammantagna effekten av uppdraget är att länsstyrelsernas analyskompetens stärks på sikt.

Metod

Statlig närvaro

Den statliga närvaron belyses med hjälp av statistik som inhämtas från SCB. Statistiken belyser dels hur den statliga närvaron ser ut redovisningsåret, dels hur den sett ut över tid. Källorna för statistiken är Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) och Företagsdatabasen (FDB). Den senaste

---

² Prop. 2018/19:47: Samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service

uppdateringen av statistiken från RAMS finns tillgänglig för 2021 och från FDB för 2022.

Statlig service

Den statliga servicen belyses genom att kartlägga hur tillgången till personlig service ser ut. Detta görs för elva servicegivande myndigheter³. Statistiken som beskrivits under statlig närvaro används även här. Därutöver belyses besökskontoren för dessa myndigheter genom en geografisk tillgänglighetsanalys, vilken beskrivs i stycket nedan.

Geografisk tillgänglighet till statlig service

För att synliggöra tillgången till service ytterligare används resultaten av en geografisk tillgänglighetsanalys som belyser medborgarnas möjlighet till fysisk tillgänglighet till servicen. Tillgänglighetsanalysen är skapad utifrån Trafikverkets nationella vägdata (NVDB), SCB:s befolkningsregister och Samtrafikens kollektivtrafikdata. För att sedan göra avstånds- och restidsanalyser för trafikslagen gång, cykel och bil har ArcGIS Pro använts, medan verktyget TRACC har använts till beräkningar av restid i kollektivtrafiksystemet. Beräkningarna resulterar i båda fall i avståndsmatriser, så kallade origin-destination-matriser, vilka innehåller restid, avstånd i vägnätet samt fågelväg till respektive målpunkt⁴

Myndighetssamverkan

Genom myndighetssamverkan har länsstyrelsen möjlighet att föra en dialog, samverka med och inhämta information från myndigheterna löpande under året. Det finns dessutom möjlighet att identifiera hur nuvarande, kommande och planerade förändringar i statlig närvaro och service ser ut. I de fall verksamhetsminskningar planeras blir förordningen 2019:202 om statliga myndigheters lokalisering och förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete centrala delar.

Landshövdingen samlar vid några tillfällen företrädare för statliga myndigheter i länet för informationsutbyte och samråd. Detta gäller såväl myndigheter som har sitt säte i länet som myndigheter med verksamhet i länet. Länsledningen har under året haft möten med Skogsstyrelsen, Försvarmakten, MSB, Umeå universitet, RISE och SGU. Länsrådet ingår även i SGU:s insynsråd.

Länsledningen har under året haft möten med länsledningarna i de övriga norrlandslänen kring uppbyggnaden av Civilområde Nord. (CIVO N). Vid några av dessa möten har också representanter från Försvarmakten och Försvvarshögskolan medverkat.

---

³ Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Försäkringskassan, Kronofogden, Lantmäteriet, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket, Statens servicecenter och Trafikverket

⁴ Med målpunkt avses koordinater för de servicegivande myndigheternas besökskontor.

Länsstyrelserna i Västerbottens län och Norrbottens län arrangerade i maj tillsammans med Regeringskansliet, ett högnivåmöte i Skellefteå på temat den gröna samhällsomvandlingen. Målgrupper för mötet var berörda myndigheter och kommunledningar i länet. Länsledningen har haft löpande avstämningar under året med regeringens särskilt utsedde samordnare för den snabba samhällsomvandlingen i norra Sverige, sedermera även med den av regeringen utsedde samordnaren för bostadsbyggandet i norr.

Länsstyrelsen har flera internationella kontakter i rollen som förvaltande myndighet för Interreg-programmet Norra Periferin och Arktis, samt i rollen som sekretariatsfunktion för Interreg-programmet Aurora. Länsrådet representerar myndigheten i styrkommittén för Aurora. Landshövdingen har stått som värd för ett besök av verkställande direktören för Svenska kulturcentret Villa San Michele på Capri, Kristina Kappelin.

Landshövding och länsråd har haft möten med Österbottens landskapsstyrelse och regionförvaltningsverk. Temat för mötet var samarbete i händelse av samhällsstörningar. Länsstyrelsen har deltagit i möten i Barents regionråd, i syfte att diskutera det fortsatta Barentssamarbetet efter att Ryssland har suspenderats. Länsledningen har deltagit i möten med nätverket Governors of the North.

Förklaring av begrepp

I rapporten förekommer några begrepp samt statistiska mått, vilka beskrivs nedan.

Arbetsställe Med arbetsställe menas varje adress (lokal), fastighet eller grupp av närliggande lokaler och fastigheter där företag och organisationer bedriver verksamhet.⁵

Allmän service Service som ges via servicekontor som avser till exempel allmän vägledning och råd, hjälp med blanketter och ansökningar, information om pågående ärenden och hjälp att boka möten med handläggare i specifika ärenden.

Besökskontor Ett kontor hos någon av de servicegivande myndigheterna som individer har möjlighet att besöka antingen via spontanbesök eller genom att boka tid för ett besök.

Dagbefolkning Förvärvsarbetande befolkning redovisad efter arbetsställets geografiska belägenhet oberoende var de är folkbokförda.

Fördjupad service Service som ges via servicegivande myndigheters egna kontor där medborgaren kan få fördjupad hjälp med sina ärenden.

Servicekontor Kontor som bedrivs av Statens servicecenter. I dagsläget har Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket samverkansavtal med Statens servicecenter. Arbetsförmedlingens kundtorg har också anslutits till servicekontoren. I april 2023 slöt Migrationsverket och Statens servicecenter ett avtal om samverkan. På ett servicekontor kan medborgare få allmän vägledning och råd, hjälp med blanketter och ansökningar, information om pågående ärenden och hjälp att boka möten med handläggare i specifika ärenden.⁶

Statlig sektor En härledd variabel som baseras på ägarkategori, juridisk form samt institutionell sektorkod. Vi följer den indelning som finns i RAMS, det vill säga Statlig förvaltning, Statliga affärsverk och Övriga offentliga institutioner. Detta betyder att AP-fonder, statliga nämndmyndigheter, delegationer, råd och kommittéer som saknar anställda inte ingår i statlig sektor i den här indelningen.

Sysselsatta I RAMS klassificeras personer som förvärvsarbetande om de fått en lön i november som överstiger 99 kronor. Från och med referensår 2019 används huvudsakligen information från AGI avseende november för de anställda.⁷

---

⁵ <https://www.scb.se/vara-tjanster/bestall-data-och-statistik/regionala-statistikprodukter/fardiga-tabellpaket/definitioner-for-tabellpaket/#ampak>

⁶ <https://www.statenssc.se/besok-servicekontor>

⁷ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/sysselsattning-forvarvsarbete-och-arbetstider/registerbaserad-arbetsmarknadsstatistik-rams/produktrelaterat/aktuellt/ny-kalla-och-metod-vid-framstallning-av-rams/>

Statlig närvaro i länet

I detta avsnitt redovisas antalet statliga myndigheter som har arbetsställen i länet, hur många arbetsställen som finns och var de är geografiskt placerade. Vidare redovisas hur sysselsättningen i statlig sektor ser ut och hur den har utvecklats över tid.

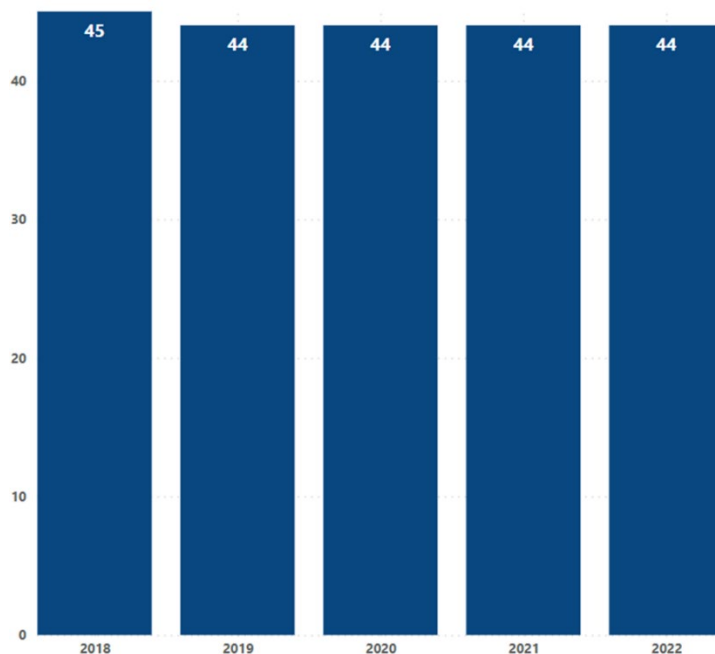
Figur 1 – Karta över länets kommuner

Antal myndigheter och statliga arbetsställen i länet

Det fanns 44 myndigheter i länet 2022 fördelat på fördelat på länets samtliga 15 kommuner. Antalet myndigheter har inte förändrats under de fyra senaste åren. År 2018 ökade antalet med en myndighet jämfört med året före, för att därefter minska med motsvarande året efter. I riket som helhet har antalet myndigheter ökat med en myndighet under samma tidsperiod.⁸

Figur 2 – Antal myndigheter i länet 2018–2022

Källa: SCB

Antalet myndigheter i länet har legat stabilt på 44 med en marginell förändring runt 2018. En rad statliga verksamhetsförändringar påverkade närvaron i länet. Regeringen beslutade den 15 juni 2017 att Myndigheten för familjerätt och föräldrastöd (MFoF) skulle omlokaliseras från Stockholm till Skellefteå och den 1 september 2018 öppnades det nya kontoret i Skellefteå.

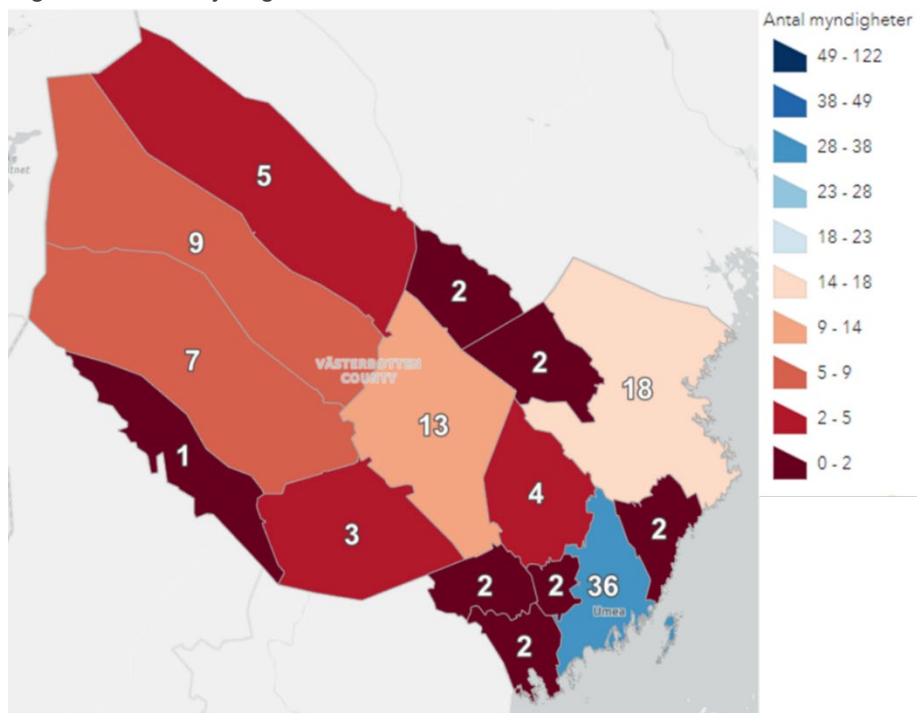
Försvarets Materielverks kontor i Umeå stängde 2019. Länsstyrelsernas samordnade IT-drift administreras av Länsstyrelsen i Västra Götaland. Under ett par år centraliseras den lokala servicen och 2018 flyttade personal till IT-avdelningen i Mariestad. Å andra sidan öppnade Statens servicecenter fem kontor i länet under 2019 och ytterligare två under 2022. Detta sammantaget resulterade i att året 2018 sticker ut i statistiken.

---

⁸ SCB, Företagsdatabasen (SCB). Observera att definitionen av myndigheter här utgår från RAMS definition, dvs Statlig förvaltning, Statliga affärsverk och Övriga offentliga institutioner. Detta betyder att AP-fonder, statliga nämndmyndigheter, delegationer, råd och kommittéer som saknar anställda inte ingår i statlig sektor i den här indelningen.

Antalet myndigheter varierar från 1 i Dorotea kommun⁹ till 36 i Umeå kommun. I kartan i figur 3 illustreras antalet myndigheter per kommun 2022.¹⁰

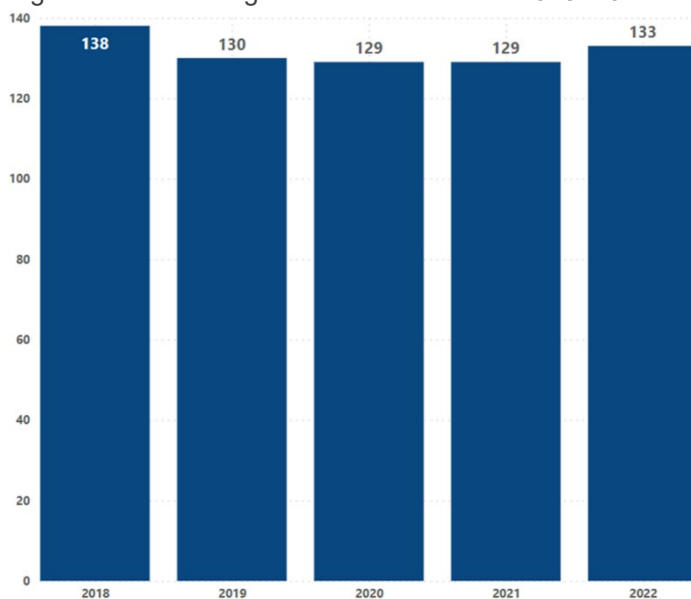
Figur 3 – Antal myndigheter i länets kommuner 2022

Källa: SCB

Antalet arbetsställen har både ökat och minskat under perioden 2018–2022. Det fanns 133 statliga arbetsställen i länet 2022 fördelat på länets samtliga 15 kommuner. Antalet arbetsställen har ökat med fyra jämfört med 2021.

Figur 4 – Antal statliga arbetsställen i länet 2018–2022

Källa: SCB

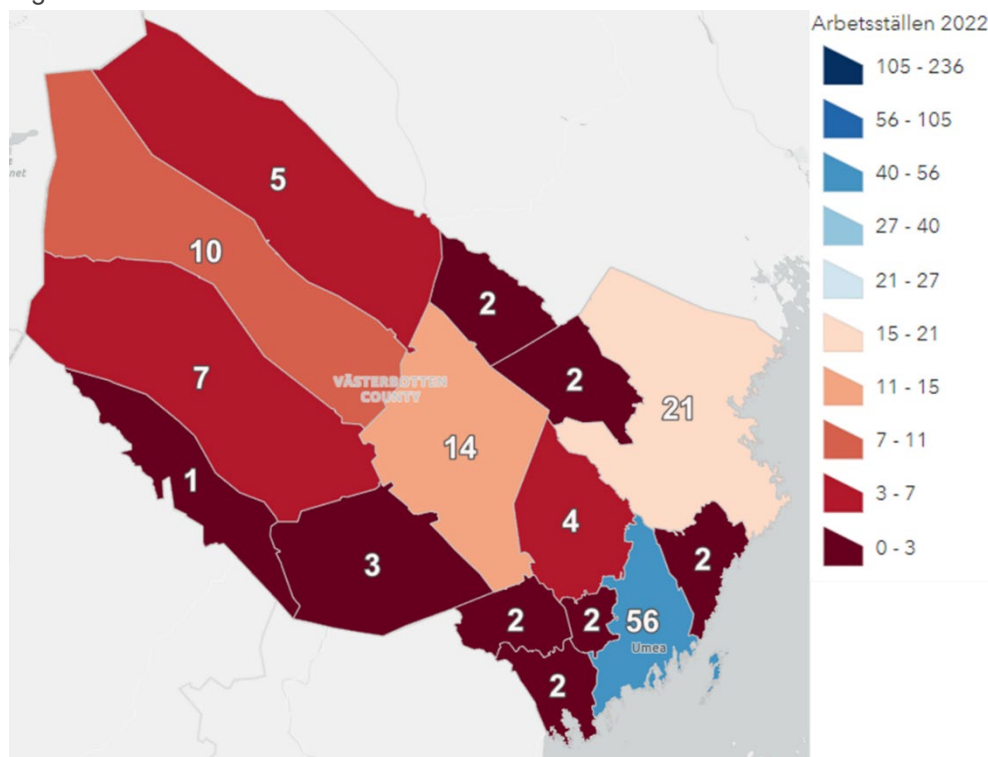
⁹ Polismyndigheten är representerad i alla kommuner och har ett kontor i Dorotea

¹⁰ SCB, Företagsdatabasen (SCB)

År 2018 sticker ut med fler arbetsställen (138), vilket förklaras av myndigheternas verksamhetsförändringar som beskrivits ovan. Statens servicecenter har under perioden ökat antalet kontor från fem till sju. Statens servicecenter samordnar kontor för bland annat Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket. Antalet servicekontor har ökat från fem till sju 2022. I riket som helhet har antalet arbetsställen minskat med 191 arbetsställen under samma tidsperiod.¹¹

I kartan i figur 5 visas antalet arbetsställen i länets kommuner 2022. Antalet arbetsställen varierar från 1 i Dorotea kommun till 56 i Umeå kommun.¹²

Figur 5 – Antal arbetsställen i länets kommuner 2022

Källa: SCB

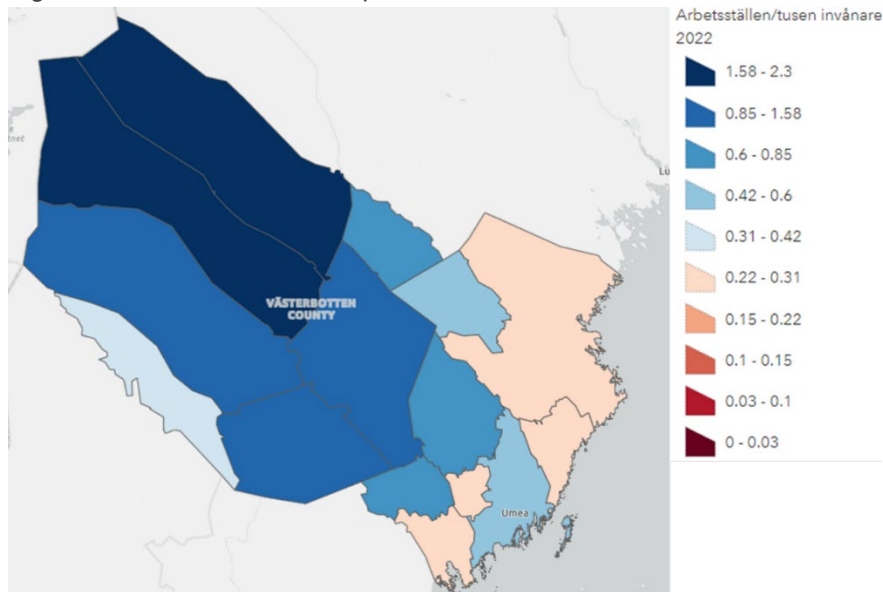
Antalet arbetsställen har ökat i Lycksele (Livsmedelsverket och Statens fastighetsverk) och Storuman (Statens servicecenter). Arbetsförmedlingen har stängt kontor i Malå, Nordmaling, Norsjö, Robertsfors, Sorsele, Vindeln, Vännäs och Åsele. I Vilhelmina stängde Försäkringskassan och Migrationsverket ned sina kontor 2019. Statens servicecenter har till viss del kompenserat bortfallet med att etablera kontor i Åsele, Lycksele, Skellefteå, Sorsele, Storuman, Umeå och Vilhelmina.

¹¹ SCB, Företagsdatabasen (SCB)

¹² SCB, Företagsdatabasen (SCB)

I kartan i figur 6a visas antalet arbetsställen 2022 per tusen invånare i länets kommuner. Sett till antalet statliga arbetsställen i förhållande till befolkningen hade länet 0,48 arbetsställen per tusen invånare, medan motsvarande siffra för riket var 0,26 arbetsställen per tusen invånare. Arbetsställen i förhållande till befolkningen var störst i Sorsele kommun med 2,05 arbetsställen per tusen invånare och minst Vännäs kommun med 0,22 arbetsställen per tusen invånare.¹³

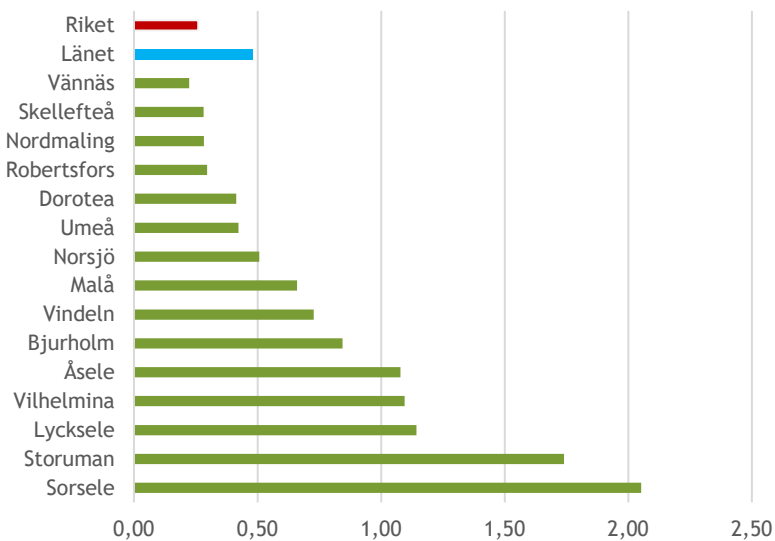
Figur 6a – Antal arbetsställen per tusen invånare i länets kommuner 2022

Källa: SCB

En påvisbar inomregional skillnad kan ses i kartan ovan. Med undantag för Vännäs ligger kommunerna i länet över snittet i riket.

Figur 6b – Antal arbetsställen per tusen invånare i länets kommuner 2022

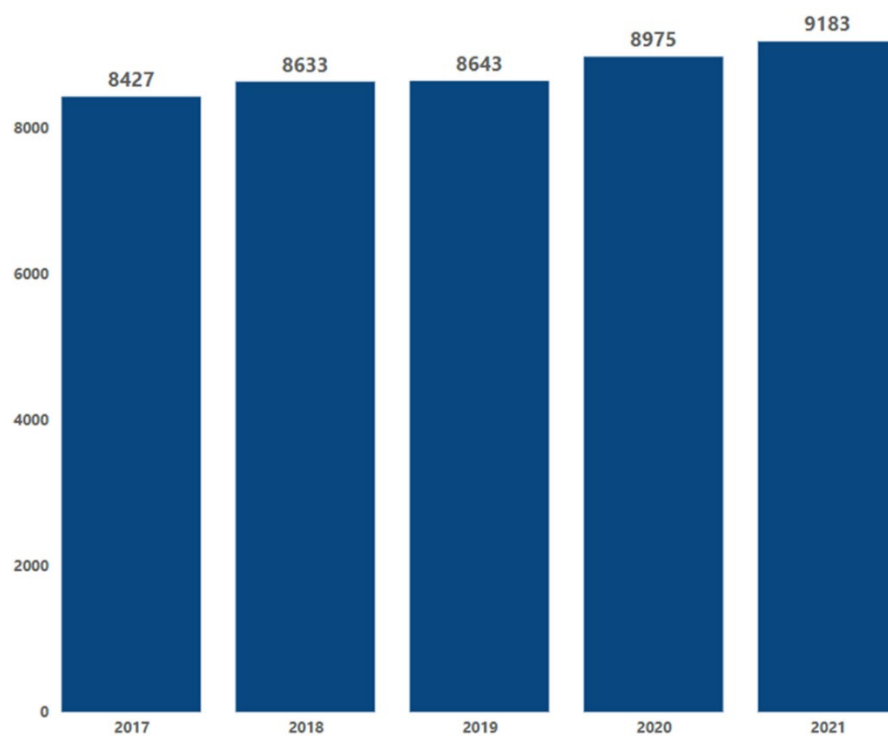
Källa: SCB

¹³ SCB, Företagsdatabasen (SCB)

Antal sysselsatta inom statlig sektor i länet

Det fanns 9 183 sysselsatta (dagbefolkning) i statlig sektor i länet 2021. Det fanns sysselsatta i av länets samtliga 15 kommuner. Antalet sysselsatta har ökat med 756 mellan åren 2017 och 2021. Den procentuella förändringen under tidsperioden är en ökning med 9 procent. I riket som helhet har sysselsättningen ökat med 5,6 procent under samma tidsperiod.¹⁴

Figur 7 – Antal sysselsatta i statlig sektor i länet 2017–2021

Källa: SCB

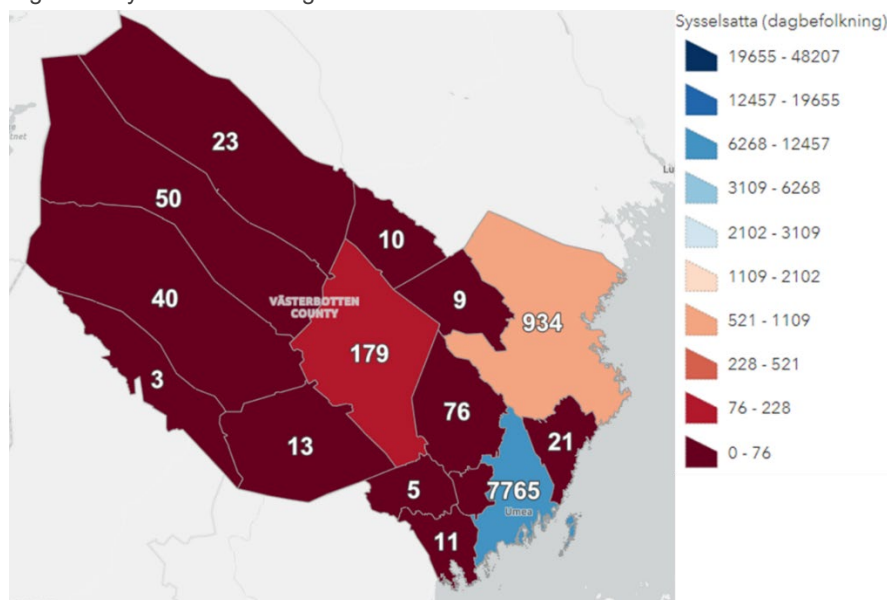
---

¹⁴ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

I kartan i figur 8 illustreras antalet sysselsatta i statlig sektor efter kommun. Det fanns flest sysselsatta i Umeå kommun med 7 765 sysselsatta och minst antal sysselsatta i Dorotea kommun med 3 sysselsatta.¹⁵

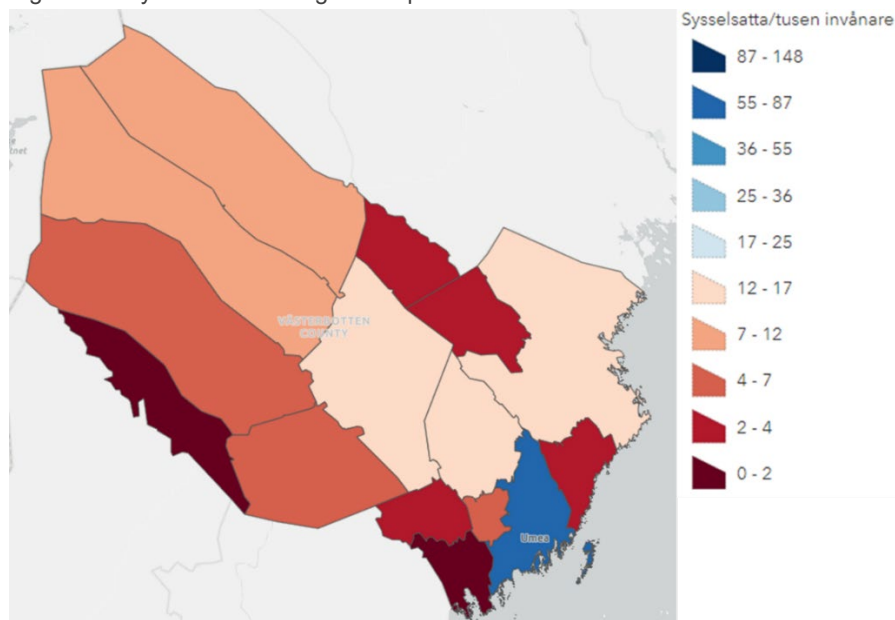
Figur 8 – Sysselsatta i statlig sektor i länets kommuner 2021

Källa: SCB

I kartan i figur 9a illustreras antalet sysselsatta i statlig sektor i förhållande till befolkningen. Sett till antalet sysselsatta i förhållande till befolkningen hade länet 33 sysselsatta per tusen invånare, jämfört med 26 för riket.

Figur 9a – Sysselsatta i statlig sektor per tusen invånare i länets kommuner 2021

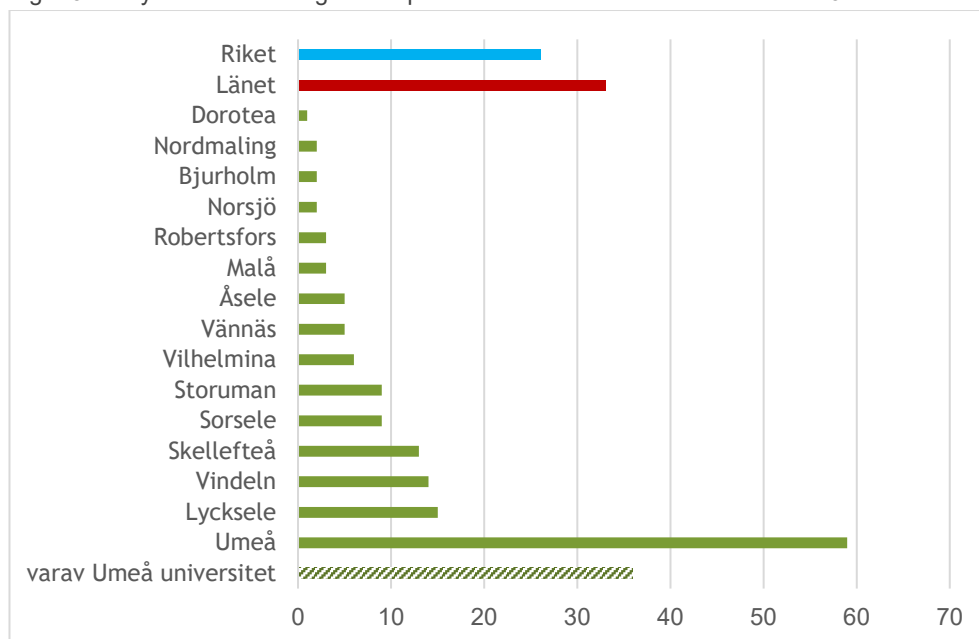
Källa: SCB

¹⁵ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

Antalet sysselsatta i förhållande till befolkningen var högst i Umeå kommun med 59 sysselsatta per tusen invånare, medan andelen var lägst i Dorotea kommun med 1 sysselsatt per tusen invånare.¹⁶

Umeås särställning med 59 sysselsatta per tusen invånare slår igenom för genomsnittet i länet. Övriga kommuner har en andel som ligger under rikssnittet, vilket blir tydligt i figur 9b.

Figur 9b – Sysselsatta i statlig sektor per tusen invånare i länets kommuner 2021

Källa: SCB

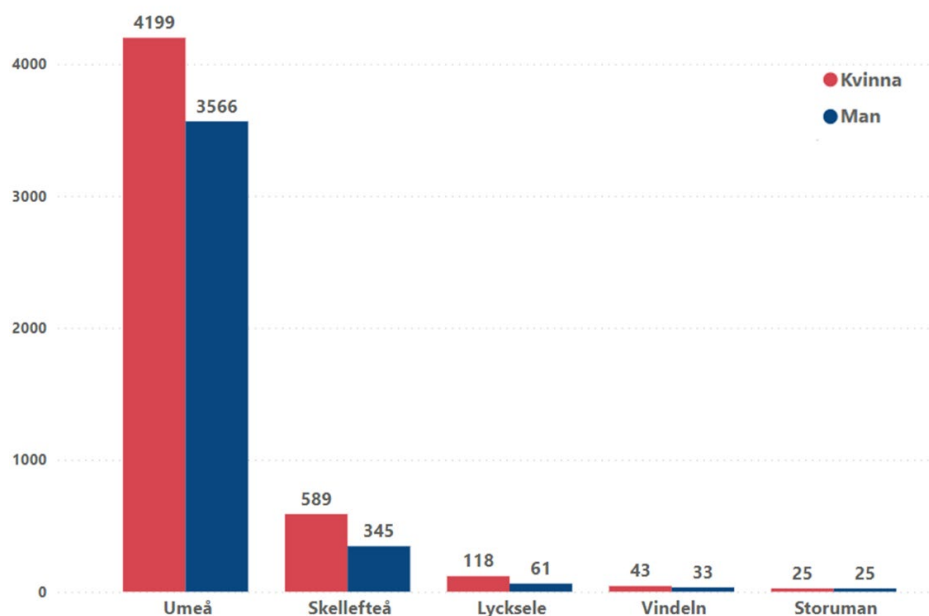
Umeå universitet är ett av Sveriges största lärosäten med över 37 000 studenter och cirka 4 700 anställda¹⁷. Universitetet i sig sysselsätter mer än hälften, 51%, av alla statligt anställda i länet. Enbart de universitetsanställda i Umeå ger 36 sysselsatta per tusen invånare i Umeå, vilket i sig är över rikssnittet. Undantags de universitetsanställda hamnar länssnittet på låga 16 sysselsatta per tusen invånare. Campus i Umeå har en oerhörd stor betydelse för den statliga närvaron i Västerbotten.

¹⁶ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

¹⁷ www.umu.se

2021 var 55 procent kvinnor och 45 procent män sysselsatta i statlig sektor. I diagrammet i figur 10 visas könsfördelningen i de fem kommuner i länet med flest antal sysselsatta.¹⁸ Fördelningen har varit stabil över tid.

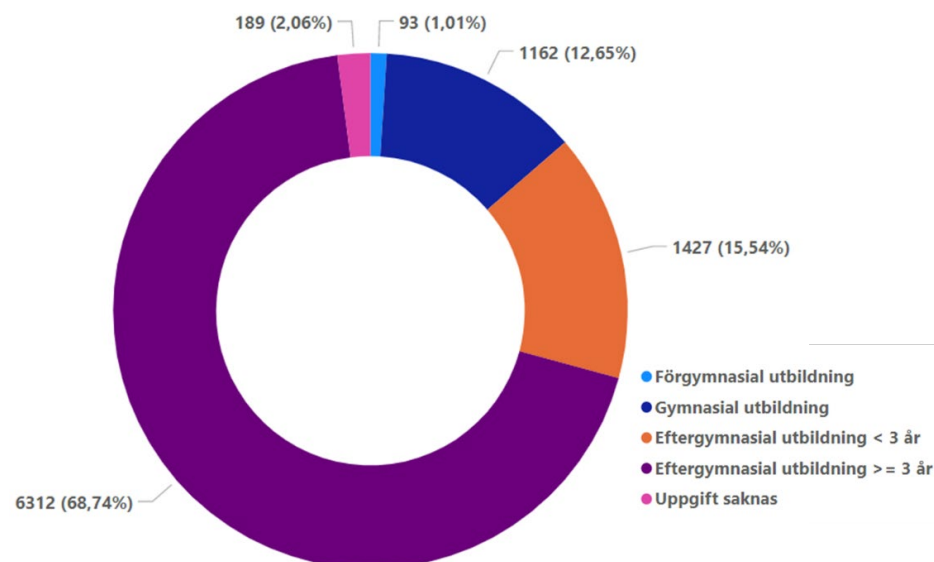
Figur 10 – Antal sysselsatta i statlig sektor i länet efter kön i de fem kommuner med flest antal sysselsatta 2021

Källa: SCB

Totalt sett hade 84 procent av de sysselsatta en eftergymnasial utbildning. Motsvarande siffra för riket är 78 procent.¹⁹

Figur 11 – Antal sysselsatta i statlig sektor i länet 2021 efter utbildningsnivå

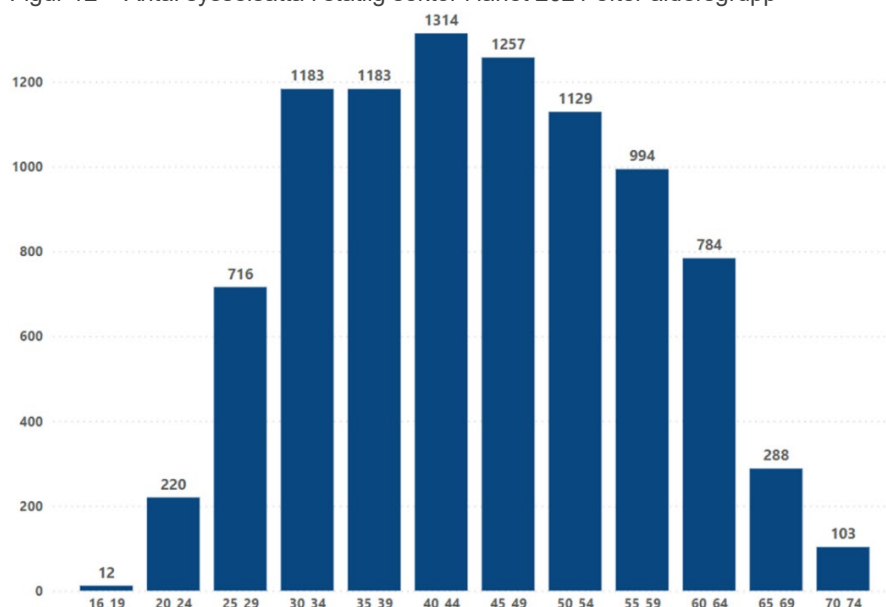
Källa: SCB

¹⁸ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

¹⁹ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

Antalet sysselsatta var relativt jämnt fördelade med avseende på åldersgrupp. Den åldersgrupp som var vanligast bland de sysselsatta var 40–44 år. Den vanligaste åldersgruppen bland de sysselsatta i riket var 45–49 år.²⁰

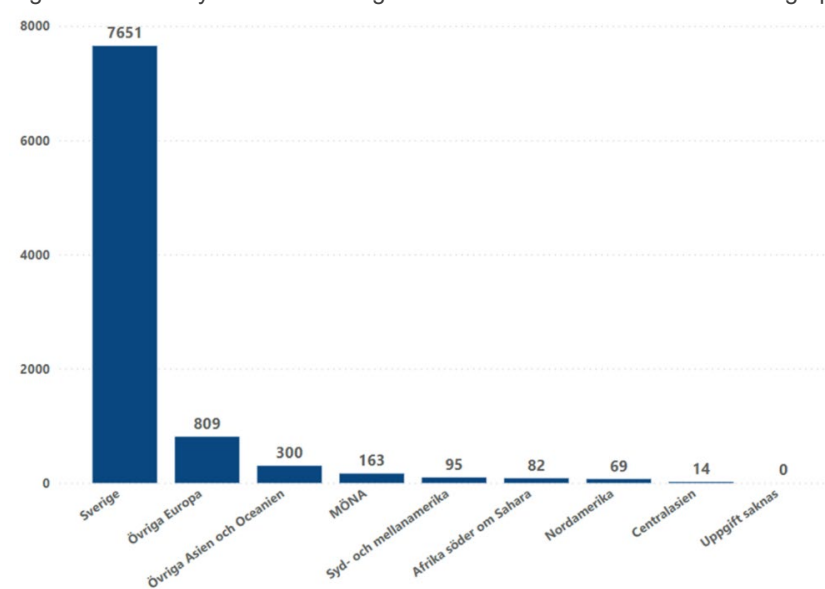
Figur 12 – Antal sysselsatta i statlig sektor i länet 2021 efter åldersgrupp

Källa: SCB

Om vi delar in de sysselsatta i födelsegruppsgrupper ser vi att majoriteten, 83 procent, var födda i Sverige. Motsvarande andel för riket var 84 procent.²¹ Andelen utrikesfödda har ökat med 3 procentenheter jämfört med 2015.

Figur 13 – Antal sysselsatta i statlig sektor i länet 2021 efter födelsegrupp²²

Källa: SCB

²⁰ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

²¹ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

²² MÖNA: Mellanöstern och Nordafrika

Statlig service i länet

I det här avsnittet presenteras en fördjupning i elva servicegivande myndigheter och deras regionala närvaro. De servicegivande myndigheterna är Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Försäkringskassan, Kronofogden, Lantmäteriet, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket, Statens servicecenter och Trafikverket. I det följande presenteras hur många besökskontor de servicegivande myndigheterna har och hur den geografiska tillgängligheten till statlig service ser ut utifrån restider och olika trafikslag.

I länet finns 49 besökskontor hos de servicegivande myndigheterna 2023. Det går att nå samtliga elva servicegivande myndigheter via besökskontor²³. Det största antalet besökskontor finns i Skellefteå och Umeå kommun.²⁴ I tabell 1 visas antalet kontor som går att besöka via respektive myndighets egna besökskontor. Det går även att besöka Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket via samtliga servicekontor hos Statens servicecenter²⁵. I vissa län går det även att besöka Migrationsverket via Statens servicecenters kontor. Det finns dock inga sådana kontor i Västerbottens län.

Tabell 1: Antal egna besökskontor hos de servicegivande myndigheterna i länet 2021 och 2023²⁶

Myndighet	Antal besökskontor 2021	Antal besökskontor 2023
Arbetsförmedlingen	5	5
Centrala studiestödsnämnden	1	1
Försäkringskassan	0	0
Kronofogdemyndigheten	2	2
Lantmäteriet	4	4
Migrationsverket	2	2
Pensionsmyndigheten	0	0
Polismyndigheten	17	17
Skatteverket	0	0
Statens servicecenter	7	7
Trafikverket	11	11
Totalt	49	49

Källa: Länsstyrelsen i Örebro läns kartläggning av besökskontor 2021 och 2023

²³ Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten finns representerade via Statens servicecenters besökskontor.

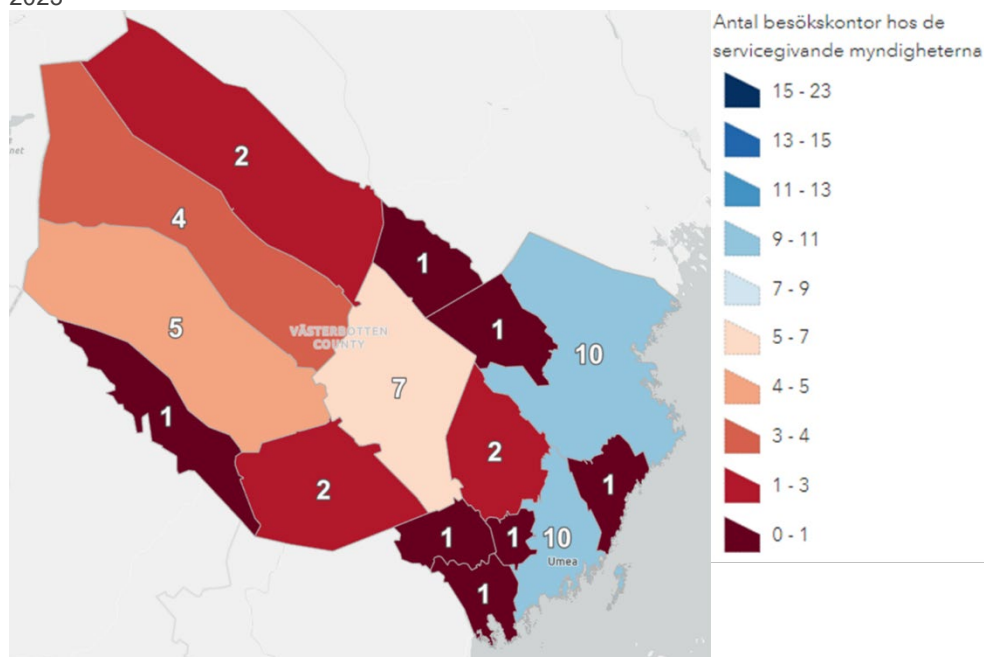
²⁴ Länsstyrelsen i Örebro län (2023) Kartläggning av besökskontor hos de servicegivande myndigheterna

²⁵ När mätningen gjordes våren 2021 hade inte alla Arbetsförmedlingens kundtorg flyttats över ännu.

²⁶ Besökskontor enligt Länsstyrelsen i Örebro läns kartläggning av vilka kontor som går att besöka. Trafikverkets besökskontor definieras som platser för uppkörning, fotografering och kunskapsprov. Besök till Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket sker via Statens servicecenter. Även Arbetsförmedlingens kundtorg ingår här.

I kartan i figur 14 visas antal besökskontor hos de servicegivande myndigheterna 2023 i länets kommuner.

Figur 14 – Antal besökskontor hos de servicegivande myndigheterna i länets kommuner 2023

Källa: Länsstyrelsen i Örebro läns kartläggning av besökskontor 2023

Geografisk tillgänglighet till servicegivande myndigheter

Tillgänglighetsanalysen visar hur stor andel av länets befolkning som kan ta sig till närmaste besökskontor hos någon av de servicegivande myndigheterna med olika trafikslag. Tabell 2 visar hur den geografiska medeltillgängligheten ser ut i länet 2023 utifrån de olika trafikslagen och restid. Inom parentes visas motsvarande andelar för riket.²⁷

Medeltillgängligheten efter restid och trafikslag uppvisar motsvarande mönster som tidigare år. En marginell försämring av tillgängligheten gäller för trafikslagen cykel, kollektivtrafik och bil. Tillgängligheten med cykel minskade som exempel från 61% till 58% för restid inom 40 min. medan den ökade men en procent för restid inom 20 min.

Tabell 2 – Geografisk medeltillgänglighet (%) till de servicegivande myndigheternas besökskontor 2023 efter restid och trafikslag (andelar för riket inom parentes)

Trafikslag	20 min	40 min	60 min
Promenad	12 (10)	27 (23)	40 (32)
Cykel	49 (39)	58 (55)	67 (66)
Kollektivtrafik	34 (29)	63 (58)	70 (73)
Bil	71 (70)	84 (89)	91 (95)

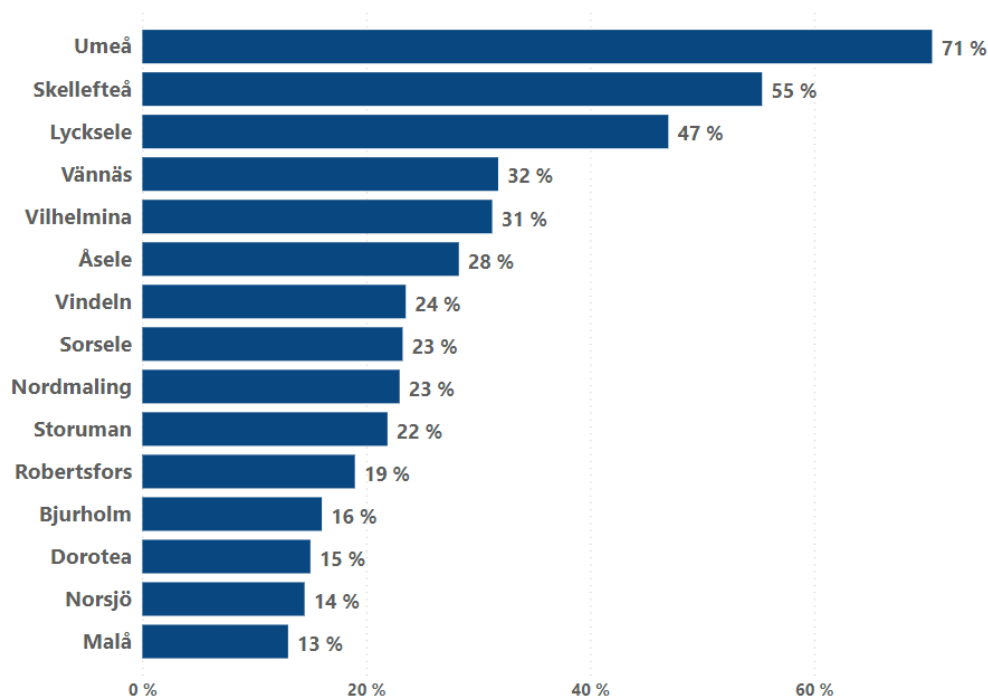
Källa: Trafikanalys

²⁷ Trafikanalys (2023) *Geografiska tillgänglighetsanalyser, servicegivande myndigheter*

Den geografiska medeltillgängligheten i länet är 55 procent, medan den i riket är 53 procent. Medeltillgängligheten i länet är högre än i riket för samtliga trafikslag med undantag för kollektivtrafik inom 60 min. samt bil inom 40 min. och 60 min. Den geografiska medeltillgängligheten till de servicegivande myndigheterna i länet skiljer sig åt mellan kommunerna.

I diagrammet i figur 15 visas den geografiska medeltillgängligheten till de servicegivande myndigheterna i länets kommuner 2023. Det är högst geografisk medeltillgänglighet i Umeå kommun och lägst i Malå kommun.²⁸

Figur 15 – Geografisk medeltillgänglighet till de servicegivande myndigheternas besökskontor i länets kommuner 2023

Källa: Trafikanalys

Medeltillgängligheten har försämrats efter 2021 i Nordmaling (-8%) och i Bjurholm, Robertsfors och Vännäs (-5%)²⁹

Tillgänglighet till servicegivande myndigheter

Tabell 3 visar hur stor andel i befolkningen som kan ta sig till närmaste besökskontor hos respektive servicegivande myndighet inom 40 minuter för trafikslagen promenad, cykel, kollektivtrafik och bil 2023. I tabellen visas således den geografiska medeltillgängligheten till myndigheterna.³⁰

Polismyndigheten har högst geografisk medeltillgänglighet för samtliga trafikslag, följd av Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

²⁸ Trafikanalys (2023) *Geografiska tillgänglighetsanalyser, servicegivande myndigheter*

²⁹ Jämförelse av medeltillgänglighet mellan år 2021 och 2023.

³⁰ Trafikanalys (2023) *Geografiska tillgänglighetsanalyser, servicegivande myndigheter*

Den geografiska medeltillgängligheten till de servicegivande myndigheterna i länet skiljer sig åt. I flera kommuner är bilberoendet ett faktum för att nå flera av de servicegivande myndigheterna. Befolkningen i 7 av 15 kommuner når till exempel inte Migrationsverket eller Kronofogdemyndigheten med bil inom 60 minuter.

Från Norsjö, Malå, Nordmaling, Dorotea, Bjurholm, Robertsfors och Vindeln går det endast att ta sig till Arbetsförmedlingen med 40 minuters restid med bil. För att nå en högre andel av befolkningen är restiden 60 minuter med bil. Statens servicecenter nås endast från 7 av 15 kommuner med kollektivtrafik inom 40 min. eller med bil inom 20 min. I nedanstående tabell visas andelarna för de olika trafikslagen med 40 minuters resa.³¹

Tabell 3 – Andel (%) i länets befolkning som kan nå ett besökskontor hos respektive myndighet med 40 minuters restid 2023 (andelar för riket inom parentes)

	<i>Promenad</i>	<i>Cykel</i>	<i>Kollektiv- trafik</i>	<i>Bil</i>
Arbetsförmedlingen	31 (39)	61 (72)	69 (77)	91 (98)
CSN	15 (5)	37 (24)	45 (27)	55 (56)
Försäkringskassan	30 (33)	61 (69)	68 (73)	90 (98)
Kronofogdemyndigheten	16 (13)	53 (42)	55 (46)	81 (86)
Lantmäteriet	30 (14)	58 (42)	64 (46)	88 (91)
Migrationsverket	26 (12)	54 (42)	62 (46)	80 (84)
Pensionsmyndigheten	30 (33)	61 (69)	68 (73)	90 (98)
Polismyndigheten	36 (41)	74 (81)	73 (81)	99 (99)
Skatteverket	30 (33)	61 (69)	68 (73)	90 (98)
Statens servicecenter	30 (33)	61 (69)	68 (73)	90 (98)
Trafikverket	33 (24)	62 (71)	67 (69)	91 (99)
Samtliga servicegivande myndigheter	27 (23)	58 (55)	63 (58)	84 (89)

Källa: Trafikanalys

³¹ Trafikanalys (2023) *Geografiska tillgänglighetsanalyser, servicegivande myndigheter*

Tabell 4 visar hur stor andel i befolkningen som kan ta sig till närmaste besökskontor hos respektive servicegivande myndighet inom 40 minuter för trafikslagen promenad, cykel, kollektivtrafik och bil 2023 respektive 2021. 2021 års mätning visas inom parentes.³²

Tabell 4 – Andel (%) i länets befolkning som kan nå ett besökskontor hos respektive myndighet med 40 minuters restid 2023 respektive 2021 (andelar för 2021 inom parentes)

	<i>Promenad</i>	<i>Cykel</i>	<i>Kollektiv- trafik</i>	<i>Bil</i>
Arbetsförmedlingen	31 (32)	61 (72)	69 (69)	91 (91)
CSN	15 (6)	37 (33)	45 (45)	55 (54)
Försäkringskassan	30 (30)	61 (61)	68 (75)	90 (91)
Kronofogdemyndigheten	16 (19)	53 (59)	55 (54)	81 (81)
Lantmäteriet	30 (31)	58 (66)	64 (64)	88 (88)
Migrationsverket	26 (28)	54 (61)	62 (61)	80 (80)
Pensionsmyndigheten	30 (30)	61 (61)	68 (75)	90 (91)
Polismyndigheten	36 (36)	74 (73)	73 (74)	99 (99)
Skatteverket	30 (30)	61 (61)	68 (75)	90 (91)
Statens servicecenter	30 (30)	61 (61)	68 (75)	90 (91)
Trafikverket	33 (32)	62 (62)	67 (69)	91 (90)
Samtliga servicegivande myndigheter	27 (27)	58 (61)	63 (64)	84 (84)

Källa: Trafikanalys

Tillgängligheten med cykel har minskat till Arbetsförmedlingen, Kronofogdemyndigheten, Lantmäteriet och Migrationsverket. Tillgängligheten med kollektivtrafik har minskat till Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Skatteverken och Statens servicecenter.

Tillgänglighetsanalysen visar hur stor andel av länets befolkning som ta sig till närmaste besökskontor hos Statens servicecenter med olika trafikslag. Tabell 5 visar hur den geografiska tillgängligheten ser ut i länet 2023 utifrån de olika trafikslagen och restid. Inom parentes visas motsvarande andelar för riket.³³

³² Trafikanalys (2021) *Geografiska tillgänglighetsanalyser, servicegivande myndigheter* samt Trafikanalys (2023) *Geografiska tillgänglighetsanalyser, servicegivande myndigheter*

³³ Trafikanalys (2023) *Geografiska tillgänglighetsanalyser, servicegivande myndigheter*

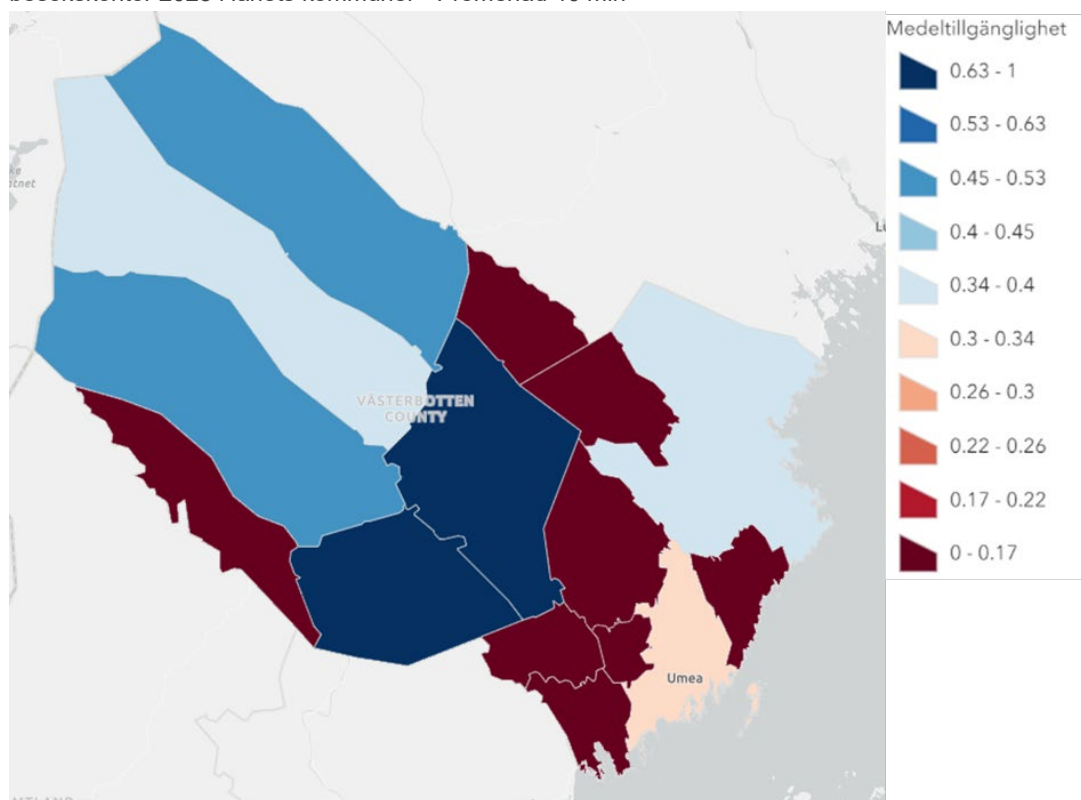
Tabell 5 – Geografisk tillgänglighet (%) till Statens servicecenters besökskontor 2023 efter trafikslag och restid (andelar för riket inom parentes)

Trafikslag	20 min	40 min	60 min
Promenad	14 (15)	30 (33)	44 (45)
Cykel	53 (51)	61 (69)	71 (80)
Kollektivtrafik	38 (43)	68 (73)	75 (84)
Bil	74 (84)	90 (98)	99 (100)

Källa: Trafikanalys

Kartorna nedan illustrerar hur stor andel i befolkningen i respektive kommun som kan ta sig till något av Statens servicecenters besökskontor inom 40 minuter för trafikslagen promenad, cykel, kollektivtrafik och bil 2023.³⁴

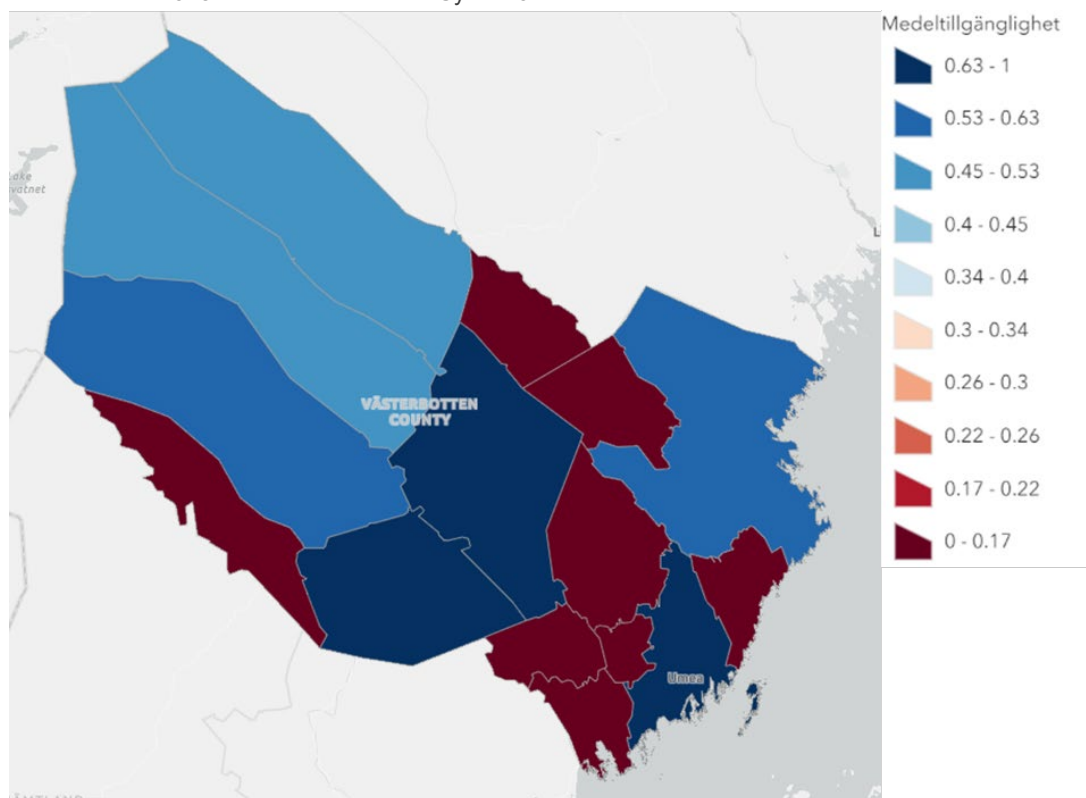
Figur 16 – Geografisk tillgänglighet till Statens servicecenters besökskontor 2023 i länets kommuner - Promenad 40 min

Källa: Trafikanalys

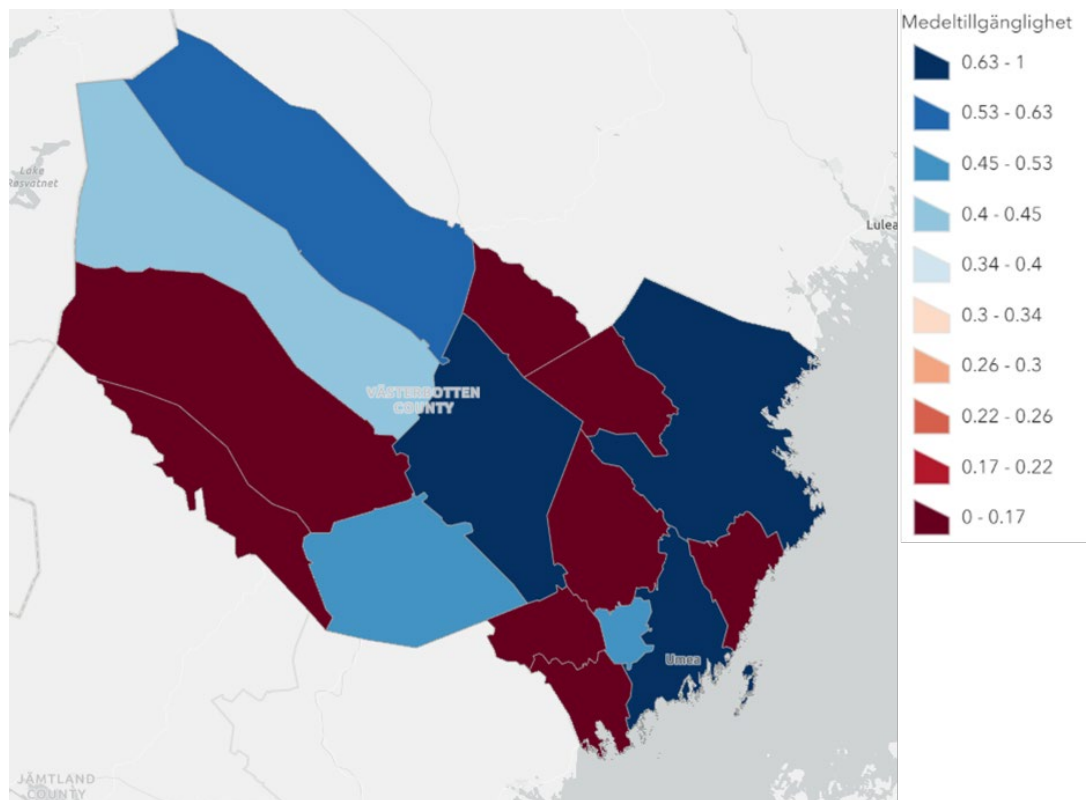
³⁴ Trafikanalys (2023) *Geografiska tillgänglighetsanalyser, servicegivande myndigheter*

Figur 17 – Geografisk tillgänglighet till Statens servicecenters besökskontor 2023 i länets kommuner - Cykel 40 min

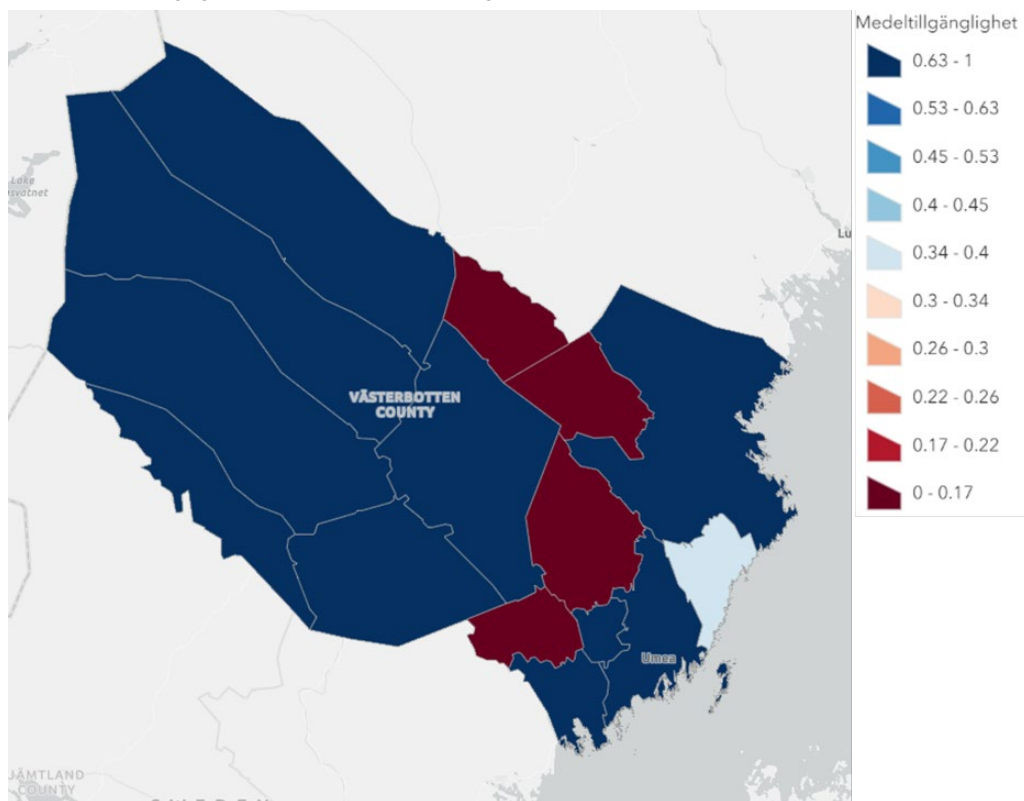
Källa: Trafikanalys

Figur 18 – Geografisk tillgänglighet till Statens servicecenters besökskontor 2023 i länets kommuner - Kollektivtrafik 40 min

Källa: Trafikanalys

Figur 19 – Geografisk tillgänglighet till Statens servicecenters besökskontor 2023 i länets kommuner - Bil 40 min

Källa: Trafikanalys

Andra faktorer som påverkar Statlig närvaro och service

Den demografiska utmaningen är problematisk i länets mindre kommuner. Med få undantag har folkmängden minskat i länets kommuner under en tioårsperiod. Detta påverkar i allra högsta grad förutsättningarna att upprätthålla en grundläggande service.

Tabell 6 – Folkmängd efter kommun 2022 och 2012

Kommun	2022	2012	Förändring
Umeå	132 235	117 294	14 941
Skellefteå	74 402	71 774	2 628
Lycksele	12 243	12 351	-108
Vännäs	8 963	8 522	441
Nordmaling	7 066	7 039	27
Vilhelmina	6 393	6 941	-548
Robertsfors	6 759	6 717	42
Storuman	5 747	6 006	-259
Vindeln	5 504	5 359	145
Norsjö	3 947	4 172	-225
Malå	3 033	3 196	-163
Åsele	2 782	2 958	-176
Dorotea	2 413	2 794	-381
Sorsele	2 436	2 673	-237
Bjurholm	2 372	2 421	-49

Källa: SCB

Några kommuner har bytt plats i rangordningen. Vilhelmina har på 10 år tappat 548 och har i dag färre medborgare än Robertsfors som har ökat marginellt. Bjurholm, Sorsele och Dorotea tävlar om placeringen Sveriges minsta kommun. Tillgängligheten inom respektive samhällen är mycket bra med korta tidsavstånd mellan olika målpunkter, vilket förbättrar jämförelser av tillgänglighet men tenderar att bli binär. Antingen finns servicekontor och då med bra tillgänglighet eller så finns inget kontor och tillgängligheten får mot noll.

Tillgången till stabil och snabb bredbandsuppkoppling medför att allt fler använder de statliga myndigheternas e-tjänster. Andel hushåll med tillgång till fast bredband 2022 via trådbunden access i form av fibernät varierar mellan 63 procent (Vilhelmina) och 88 procent (Umeå).³⁵

Etableringen av ny industri i norr medför en snabb befolkningsökning på flera orter i länet. Västerbotten ligger geografiskt mitt i det gränsöverskridande

³⁵ Post-telestyrelsen, <https://bredbandskartan.se/>

nordiska batteribältet. Den privata sektorn investerar 1 070 miljarder kronor i norra och mellersta Sverige mellan 2020 och 2040.

Norrbotniabanan halverar restiderna och ger tillgång till en större arbetsmarknad och förbättrar tillgängligheten. Kollektivtrafiktillgängligheten kommer att förbättras i kommunerna Umeå, Robertsfors och Skellefteå. Regionaltågsstationer planeras i Sävar, Robertsfors, Bureå och Byske.

Samlad bedömning av statlig närvaro och service och dess påverkan på länet

Statlig närvaro

Den statliga närvaron och servicen i Västerbotten är jämförelsevis god och utvecklingen har varit stabil över tid. Antalet myndigheter har inte förändrats under de fyra senaste åren. Sett till antalet statliga arbetsställen i förhållande till befolkning hade länet 0,48 arbetsställen per tusen invånare (0,26 i riket). Antalet sysselsatta inom statlig sektor är 33 sysselsatta per tusen invånare, medan motsvarande andel för riket var 26. Andelen utrikesfödda ha ökat med 3 procentenheter jämfört med 2015. Umeå universitet är dominerande och sysselsätter mer än hälften av det totala antalet statligt anställda i länet.

Ett antal verksamhetsförändringar skedde åren kring 2018, vilket gav effekt i statistiken. Arbetsförmedlingen stängde ett antal kontor, Försvarets Materielverk lämnade länet, Statens servicecenter samordnade kontor för ett antal myndigheter och Myndigheten för familjerätt och föräldrastöd öppnade kontor i Skellefteå.

Det ändrade säkerhetspolitiska läget och kommande NATO-medlemskap förväntas påverka den statliga närvaron i länet. Försvarsmakten har köpt tillbaka Storumans flygfält, Umeå kommun planerar för en återöppning av tidigare nedlagda övningsområden och infrastrukturplaneringen ges en ny inriktning. Sammantaget kommer den statliga närvaron troligen att öka.

Statlig service

I länet har 11 servicegivande myndigheter 49 besökskontor. Antalet besökskontor har inte förändrats de senare två åren. Länets invånare har generellt en god tillgänglighet till servicegivande myndigheter men de inomregionala skillnaderna är stora. I flera kommuner är bilberoendet ett faktum för att nå flera av de servicegivande myndigheterna.

Kommuner med högre andel tätortsboende har en högre tillgänglighet med gång och cykel. Bilberoendet är påtaglig för boende i Norsjö, Malå, Nordmaling, Dorotea, Bjurholm, Robertsfors och Vindelns. Befolkningen i 7 av 15 kommuner når till exempel inte Migrationsverket eller Kronofogdemyndigheten med bil inom 60 minuter.

Andra faktorer

I nio av länets femton kommuner har folkmängden minskat under senaste tio åren, se tabell 6. Den demografiska utmaningen är synnerligen problematisk i länets mindre kommuner, vilket starkt påverkar förutsättningarna att upprätthålla en grundläggande service.

Å andra sidan ökar befolkningen i Umeå och Skellefteå och det råder bostadsbrist och flaskhalsar uppstår i planeringsarbetet. Samhällsplaneringen ställs inför stora utmaningar för att klara behovet av nya bostäder, utbyggd infrastruktur och service. Varje aktör för sig klarar inte av att lösa de komplexa problem som kommer av omställningen. En ny systemansats krävs.

Länets tudelade utveckling i kombination med den gröna industriella omställningen ökar behovet av myndighetssamverkan och krav på att skapa en mer symbiotisk modell för innovation och samarbete.

Ett sådant lösningsorienterat angreppssätt har ett antal faktorer att hantera:

- Samskapande för att förstå och ta sig an utmaningen
- En mix av top-down och bottom-up
- Hanterar målkonflikter för att möta komplexa samhällsutmaningar
- En gemensam kraftsamling med ett djärvt mål
- Staten via länsstyrelsen har ett särskilt ansvar för koordinering av aktörer med olika roller i systemet

Aktuella insatser

Länsstyrelsen har uppdrag av regeringen att främja bostadsbyggandet i länet och inom ramen för det uppdraget kommer Landshövdingen att bjuda in till en samverkansdialog där aktörer redovisar vad de själva gjort för åtgärder och öppet prövar nya idéer utifrån egna ansvarsområden i en samskapande process. Modellen utgår från en syftesdriven innovation där samverkansdialogen bidrar till ett konkret gemensamt mål, tidsatt och mätbart. I detta sammanhang behöver staten kraftsamla och koordinera sina resurser och åtaganden.

Referenser

Skriftliga underlag

Länsstyrelsen i Örebro län (2021) Kartläggning av besökskontor hos de servicegivande myndigheterna

Länsstyrelsen i Örebro län (2023) Kartläggning av besökskontor hos de servicegivande myndigheterna

Statistiska källor

Statistiska centralbyrån, *Befolkningsstatistik*

Statistiska centralbyrån, *Företagsdatabasen (FDB)*

Statistiska centralbyrån, *Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)*

Trafikanalys (2021) *Geografiska tillgänglighetsanalyser, servicegivande myndigheter*

Trafikanalys (2023) *Geografiska tillgänglighetsanalyser, servicegivande myndigheter*

Internetkällor

Definitioner för färdiga tabellpaket. 2023.

Scb.se

<https://www.scb.se/vara-tjanster/bestall-data-och-statistik/regionala-statistikprodukter/statistikpaket/definitioner-for-tabellpaket/#ampak>

Hämtad 2023-06-20

Ny källa och metod vid framställning av RAMS. 2023.

Scb.se

Hämtad 2023-06-20

www.umu.se, Antal anställda vid Umeå universitet, hämtad 2023-08-28.

Bilagor

Bilaga 1: Statliga myndigheter, antal arbetsställen och antal kommuner med arbetsställen i länet 2022

Myndigheter	Antal arbetsställen	Antal kommuner med arbetsställen
Arbetsförmedlingen	7	5
Arbetsmiljöverket (Av)	1	1
Brottsoffermyndigheten	1	1
Centrala studiestödsnämnden	1	1
Ekobrottsmyndigheten	1	1
Elsäkerhetsverket	1	1
Fortifikationsverket	2	2
Försvarsmakten	1	1
Försäkringskassan	3	3
Högskolan i Gävle	1	1
Inspektionen för vård och omsorg	1	1
Institutet för rymdfysik	1	1
Kriminalvården	5	1
Kronofogdemyndigheten	2	2
Kustbevakningen	1	1
Lantmäteriet	4	4
Livsmedelsverket	2	2
Luftfartsverket	1	1
Luleå tekniska universitet	1	1
Länsstyrelsen i Västerbottens län	4	4
Migrationsverket	2	2
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	1	1
Polismyndigheten	19	15
Rättsmedicinalverket	1	1
Sameskolstyrelsen	1	1
Sametinget	1	1
Sjöfartsverket	3	2
Skatteverket	3	3
Skogsstyrelsen	11	11
Specialpedagogiska skolmyndigheten	3	2
Statens fastighetsverk	2	2
Statens institutionsstyrelse	1	1
Statens jordbruksverk	5	5
Statens servicecenter	7	7
Statens skolinspektion	1	1
Sveriges Domstolar	7	3
Sveriges geologiska undersökning	2	2
Sveriges lantbruksuniversitet	3	2

Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI	1	1
Trafikverket	7	4
Transportstyrelsen	1	1
Tullverket	2	2
Umeå universitet	7	2
Åklagarmyndigheten	1	1
Totalt	133	

Länsstyrelsen Västerbotten

Storgatan 71 B, 901 86 Umeå
www.lansstyrelsen.se/vasterbotten
vasterbotten@lansstyrelsen.se
010-225 40 00